

Editorial

Sumari

El vocal informa

- Presentació de *Lligall 30*.
- Sentència del recurs contra la Universitat de Lleida.
- Participació de l'Associació d'Arxivers de Catalunya (TEAM Catalonia) en la Címera i Simposi Internacional del projecte InterPARES 3.

Notícies

De l'arxiu a l'arxiver

Jordi Piqué Padró /
Cap del Servei d'Arxiu i
Documentació Municipal de
l'Ajuntament de Tarragona

La Junta informa

Bones notícies

De vegades, la constància dóna els seus fruits i aquest és el cas de la tasca realitzada al llarg de molts anys pel senyor Carles Querol, historiador i exalcalde de Sant Sadurn d'Ànoia. La perseverança d'aquest historiador en la cerca dels llibres d'actes del seu ajuntament ha obligat la Delegació del Govern a Catalunya a prendre la decisió de tornar, als seus legítims propietaris, aquests documents i d'altres que hi havia al seu arxiu històric.

Tot ha estat possible gràcies a la seva persistència al llarg d'anys d'indagacions i pistes que molts cops no conduïen enlloc, des de les entrevistes amb el secretari de l'Ajuntament de l'època fins a la consulta a l'arxiu del president Tarradellas, passant per la visita a l'Arxiu General de la Guerra Civil per comprovar que aquesta documentació no estigués entre els anomenats "papers de Salamanca".

No va ser fins fa un parell d'anys que la casualitat va fer que en Carles Querol descobrís els llibres d'actes i altra documentació municipal de Sant Sadurní a l'Arxiu de l'antic Govern Civil de Barcelona. Aquesta descoberta va ajudar també a trobar altra documentació municipal dels ajuntaments de Capellades, Falset, Guissona, la Floresta, Marçà, Preixens, Sant Jaume dels Domenys, Sarral i Vallbona de les Monges al mateix Arxiu de la Delegació.

Arran d'aquesta troballa, aquests deu ajuntaments van reclamar formalment i per escrit a la Delegació del Govern el retorn d'aquests documents i, finalment, després de molts ajornaments, el passat 29 de juliol la Delegació del Govern a Catalunya va lliurar aquesta documentació municipal confiscada als ajuntaments que ho havien reclamat. Entre els raonaments de la Delegació per concedir el retorn destaca el fet que no hi ha constància de cap acte

administratiu que en determini la possessió per part de l'Administració de l'Estat, així com el fet que els serveis del Ministeri de Cultura han certificat que els llibres no tenen relació amb els documents confiscats per la franquista Delegación de Recuperación de Documentos i, per tant, no es poden veure afectats per la Llei 21/2005, de 17 de novembre.

La documentació, bàsicament llibres d'actes municipals i llibres de comptabilitat, va ser confiscada en els primers dies d'ocupació franquista sense que es fes cap tipus d'acta de cessió o anotació conforme aquesta documentació era requisada. Això va provocar que durant molts anys es pensés que havia estat destruïda en la retirada de les tropes republicanes.

Des de l'AAC volem agrair la tasca d'en Carles Querol per la seva tenacitat a no donar-se per vençut malgrat les adversitats i volem destacar també la col·laboració de l'arxiver Josep Maria Masachs, que sempre ha defensat que "les coses no es perden, sinó que, simplement, estan mal arxivades".

D'altra banda, reiterem la necessitat que un equip tècnic d'arxivers pugui fer una visita a l'Arxiu de l'antic Govern Civil per tal de comprovar si hi ha documentació d'altres ajuntaments catalans o d'altres entitats i associacions que van patir la repressió franquista.

Una altra notícia esperançadora per a la resolució d'un conflicte excessivament allargat són les sentències 46/2010, 47/2010 i 48/2010 del Tribunal Constitucional (TC), que desestimen els recursos d'inconstitucionalitat presentats per les comunitats autònomes d'Aragó, Illes Balears i Comunitat Valenciana, respectivament, contra la disposició addicional tretzena de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya.

Edita:
Associació d'Arxivers de Catalunya
Redacció:
Rocafort, 242 bis, 1r.
08029 Barcelona
Tel. i fax: 934 19 89 55
a/e: associacio@arxivers.com
Coordinació:
M. Luz Retuerta
Disseny i producció:
Disseny Visual, SL
Impressió:
Alpres, Mèxic 19

Dipòsit Legal: 292/89
ISSN: 0214-6924

Aquesta disposició estableix que "els fons propis de Catalunya situats a l'Arxiu de la Corona d'Aragó i a l'Arxiu Reial de Barcelona s'integren en el sistema d'arxius de Catalunya"; això va fer que els governs autònoms d'Aragó, Illes Balears i Comunitat Valenciana presentessin un recurs amb l'objectiu d'evitar perdre sobirania sobre una part dels documents de l'Arxiu de la Corona d'Aragó (ACA).

Tal com estableixen les tres sentències del TC, "es tracta de «fons» que formen part del sistema d'arxius de Catalunya, si bé es localitzen físicament en arxius estatals la integració en el sistema d'arxius de Catalunya dels seus fons situats a l'Arxiu de la Corona d'Aragó i a l'Arxiu Reial de Barcelona no suposa alteració del règim unitari d'aquests, ni comporta afectació alguna de la competència estatal, de forma que la prescripció estatutària no pot significar la desaparició de la titularitat i lliure disposició estatal d'aquests fons, es limita a introduir una qualificació que només pot afegir una sobreprotecció a aquests fons."

D'aquestes sentències es poden extreure dues conclusions; en primer lloc, que és perfectament constitucional el fet que els fons propis de Catalunya situats a l'Arxiu de la Corona d'Aragó i a l'Arxiu Reial de Barcelona s'integrin en el Sistema d'Arxius de Catalunya, cosa que comporta que sigui la legislació catalana i en especial la Llei 10/2001, d'arxius i documents, la normativa d'aplicació a aquests fons propis.

Com a segona conclusió podem destacar el fet que la titularitat de tots els fons de l'ACA correspon a l'Estat, cosa que no deixa de tenir dues lectures. D'una banda, no se'ns escapa que el TC ha volgut remarcar la titularitat estatal de l'ACA, sembla que per garantir que restin a l'Arxiu tots els fons que hi són ara, mentre que, per una altra banda, aquesta mateixa emfatització de la titularitat obre les portes al fet que sigui l'Estat l'únic interlocutor amb qui hagi de negociar la Generalitat per recuperar els fons propis.

Hem de recordar que la història d'aquest arxiu, inicialment anomenat Arxiu Reial de Barcelona, és ben curiosa, principalment pel seu canvi de denominació a mitjan segle XVIII, quan l'arxiver de llavors va demanar la reunificació dels arxius reials de Saragossa, Mallorca, València i Barcelona en un sol

arxiu. Tot i que aquest intent no va tirar endavant, el canvi de nom de l'Arxiu Reial de Barcelona sí que es va fer efectiu i va passar a ser l'Arxiu de la Corona d'Aragó.

Aquest fet, així com l'ingrés de documents generats per altres institucions catalanes (Generalitat de Catalunya, Consell de Cent, ordes monàstiques, Hisenda, magistratures de Treball, Govern Civil de Barcelona, etc.), ens obliga a explicar clarament que no estem parlant d'un sol arxiu, sinó de diferents arxius sota un mateix nom. Estem parlant del fons de l'Arxiu Reial de Barcelona, però també estem parlant del fons de la Generalitat de Catalunya, de nombroses ordes monàstiques o de protocols notariais catalans.

Avui dia, el quid de la qüestió continua sent la separació entre els que són fons propis catalans i els que són fons comuns als territoris de l'antiga Corona d'Aragó. Els primers són els que, d'acord amb l'Estatut, s'han d'integrar en el Sistema d'Arxius de Catalunya, mentre que els segons són els que han de ser regits pel Patronat de l'ACA.

Tal com ja s'exposava al llibre *L'Arxiu de la Corona d'Aragó: un nou perfil per a l'Arxiu Reial de Barcelona*, redactat pels arxivers Ramon Planes, Laureà Pagarolas i Pere Puig, l'opinió del col·lectiu professional és molt clara respecte a quins són els fons propis catalans que custodia l'ACA i com s'hauria de resoldre aquesta situació.

Tenint en compte aquest exhaustiu estudi, l'AAC defensa la concepció d'un nou perfil per a l'ACA més coherent amb la nova definició de funcions i amb la revisió del seu contingut en tres blocs. En primer lloc, l'ACA i el seu Patronat haurien de regir bàsicament la documentació dels fons de l'Arxiu Reial de Barcelona i la del Consell d'Aragó. En segon lloc, la Generalitat i l'Estat haurien de regir conjuntament els fons del Mestre Racional, de la Batllia General de Catalunya, de la Intendència General del Principat de Catalunya, de la Reial Audiència de Catalunya i de la Governació General de Catalunya. I en tercer lloc, s'haurien d'ingressar a altres arxius del Sistema d'Arxius de Catalunya els fons corresponents a les seccions de la Generalitat de Catalunya, de les ordes religioses, dels protocols notariais, de la Delegació d'Hisenda i de bona part de la secció "Diversos y colecciones".

El vocal informa

Presentació de *Lligall 30*

—
M. Luz Retuerta
Vocal de Publicacions

El 13 de juliol es va presentar el núm. 30 de la revista *Lligall* a la seu del Museu Marítim de Barcelona. Amb aquest número s'inicia una nova etapa, tant pel que fa al disseny com pel que fa a l'estructura de la revista. L'objectiu és intentar renovar aquesta publicació, que ha estat un referent principal per a la majoria de nosaltres. Els articles s'organitzen en les seccions següents: "Dossier central"; amb diverses aportacions sobre un tema concret; "Enquesta,"

amb les opinions dels associats sobre algun aspecte de la professió, "Història arxivística"; "Singularitat i innovació a Catalunya"; "Entrevista"; "Consideracions sobre..."; que recull en forma de decàleg els diversos aspectes que cal tenir presents en relació amb un tema específic; "Formació"; amb la ressenya d'una formació concreta de l'AAC en l'any en curs; "Recursos web"; que recull una experiència sobre el tema; "Recensions" i "Informació sobre la Junta"; amb les

memòries de l'AAC i informacions de les activitats de la Junta. El tema del dossier del núm. 30 ha estat els

Sentència del recurs contra la Universitat de Lleida

Josep Conejo

Vocal de Treball i Estatus Professional

A finals del mes de juliol passat l'Associació d'Arxivers de Catalunya (AAC) va rebre la notificació de la sentència del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya sobre el recurs contenciós administratiu interposat per l'AAC contra la Universitat de Lleida (UdL), pel qual s'impugnava la convocatòria del procés selectiu en l'escala de gestió d'una plaça d'arxiver pel sistema de concurs oposició de la Universitat, que va tenir lloc l'any 2006.

L'AAC va impugnar el procés bàsicament per dues raons. El primer motiu era que la plaça que es convocava era d'un tècnic B i que la plaça de cap d'arxiu, grup A, no estava convocada, això significava que, a la pràctica, el tècnic mig hauria d'assumir les funcions que li eren pròpies i acumular les del tècnic superior, i per tant la UdL contravenia allò que diu la Llei d'arxius i documents, que exigeix als arxius integrats al Sistema d'Arxius de Catalunya que la seva direcció ha de ser exercida per una persona amb titulació universitària superior. El segon motiu d'impugnació era que el tribunal qualificador no s'ajustava a dret, atès que no garantia el principi d'especialitat pel fet que cap dels membres era especialista en la matèria de la plaça convocada.

El Tribunal ha desestimat el nostre recurs perquè considera que l'estructura orgànica del Servei d'Arxiu i Gestió Documental de la Universitat de Lleida està definida en la Relació de Llocs de Treball (RLT) de la UdL, on apareix el cap d'arxiu dins del grup A. Per tant, es considera que la plaça de tècnic del grup B no té cap vinculació amb la plaça del grup A. El Tribunal continua dient que en cas de vacant, les

Participació de l'Associació d'Arxivers de Catalunya (TEAM Catalonia) en la Cimera i Simposi Internacional del projecte InterPARES 3

Miquel Serra

Director TEAM Catalonia
InterPARES 3 Project
Associació d'Arxivers de Catalunya

Els dies 13 i 14 de setembre, es va fer la setena Cimera de l'International TEAM d'InterPARES 3 Project a la ciutat noruega d'Oslo, al Holmenkollen Park Hotel Rica. La Cimera la integren tots els directores dels diferents grups de treball de la tercera fase del projecte. El TEAM Catalonia de l'AAC va presentar i sotmetre a valoració i debat els estudis generals, els casos d'estudi i les recerques que està desenvolupant actualment:

a) **Estudi general 01.** Preservació del patrimoni fotogràfic digital a Catalunya, del qual es va presentar una enquesta i la metodologia de treball.

referents teòrics i pràctics de l'arxivística catalana.

El Consell de Redacció ha elaborat una enquesta de satisfacció que es penjarà al web de l'AAC perquè els associats pugueu fer arribar les vostres opinions sobre la revista amb la finalitat de millorar-la. També, progressivament, es penjaran tots els articles de *Lligall* al web de l'AAC i s'hi farà un enllaç des de Racó Català per donar-ne difusió.

Actualment el Consell de Redacció ja ha fet els encàrrecs del pròxim número, que tractarà sobre la preservació digital.

funcions de direcció del Servei d'Arxiu seran exercides per la Secretaria General de la Universitat, que és el seu superior jeràrquic. També desestima el punt de la composició del tribunal perquè considera que aquest s'adapta als Estatuts de la Universitat, on, per raó de l'autonomia universitària, es determina quina és la composició dels òrgans de selecció. Aquesta sentència és un precedent perillós per a la professió, perquè el Tribunal dona a entendre que només cal tenir definida la plaça de cap d'arxiu a l'RLT de l'organització, i que en cas que estigui vacant pot ser substituït per la Secretària General o el tècnic superior del grup A del qual depengui jeràrquicament. Aquest fet pot arribar a ser un subterfugi legal a través del qual moltes administracions poden contravenir l'article 22 de la Llei d'arxius i documents, que estableix que la persona que porta la direcció d'un arxiu pertanyent al Sistema d'Arxius de Catalunya ha de tenir titulació universitària superior i, per tant, ha de ser del grup A.

No obstant això, la pressió de l'AAC sembla que ha donat els seus fruits atès que la Universitat de Lleida, uns mesos abans de la publicació de la sentència, va treure la plaça de cap d'arxiu grup A1 a l'oferta pública de l'any 2010 i està previst convocar-la a finals d'aquest mes d'octubre, tal com sempre ha reivindicat l'AAC. Des de l'AAC ens alegrem d'aquesta decisió i en aquest sentit, refermem el nostre compromís de continuar posant el màxim esforç a defensar el reconeixement professional dels arxivers i per tant, l'AAC no dubtarà en acudir a les instàncies judicials quan el cas ho requereixi.

Miquel Serra al Simposi Internacional del projecte InterPARES 3, a Oslo.

b) **Estudi general 03.** Preservació del protocol regíster (TEAM Brasil, TEAM Italy i TEAM Catalonia), sobre el qual es va aportar un informe del grup de treball de Terrassa, en què es fa una valoració de la proposta de sumari i dels continguts de l'estudi general fet pel TEAM Italy i aprovat a la cimera de Vancouver.

c) **Estudi general sobre la Terminologia.** S'ha constituït un grup específic dins del TEAM Catalonia per treballar aquest tema i s'ha canviat la metodologia de treball.

d) **Cas d'estudi 01.** Preservació dels documents vitals a la UPF. Es va donar a conèixer la fitxa de control de les metadades associades al procediment de transferència dels e-documentos vitals cap a un repositori digital segur (la plataforma iArxiu).

e) **Accions de divulgació dels TEAMS** (web de l'AAC, web d'InterPARES, Butlletí de l'AAC, etc.).

D'altra banda, el dia 14 de setembre els grups de treball de Brasil, Catalunya i Itàlia van participar en una sessió de treball per tirar endavant l'estudi internacional sobre la preservació del Registre General d'Entrada i Sortida de documents (Protocol Register). Recentment, dins del TEAM Catalonia s'ha creat un grup específic per fer recerca entorn d'aquest tema. El TEAM Catalonia lidera i coordina l'estudi, juntament amb el TEAM Italy.

La directora, Luciana Duranti, i el coordinador, Randy Preston, del projecte InterPARES 3 van proposar a l'AAC l'organització d'una cimera i simposi internacional d'InterPARES 3 Project a la ciutat de Barcelona per a la tardor de 2011. En la pròxima reunió, la Junta Directiva de l'AAC valorarà aquesta proposta.

En aquesta ocasió, tant la cimera com el simposi d'InterPARES 3 Project es van fer dins les activitats de la CITRA 2010 (<http://www.citra2010oslo.no/>).

El divendres 17 de setembre de 2010, es va fer un nou simposi internacional d'InterPARES 3 Project dins de la CITRA 2010. El TEAM Catalonia hi va participar amb la conferència "Transferint e-documentos vitals a les universitats públiques catalanes cap a un repositori digital segur (la plataforma iArxiu)".

L'últim trimestre d'enguany, el grup de treball de l'AAC d'InterPARES 3 Project preveu fer una reunió de grup el mes de novembre. També té previst treballar en la difusió de les seves activitats, en la reelaboració de l'enquesta de l'estudi general 01, en les revisions dels procediments de transferència de documentació electrònica cap a la plataforma iA i en de la segona i tercera remesa de la terminologia.

Per obtenir més informació, aclariments, suggeriments i comentaris sobre la cimera o el simposi, us podeu posar en contacte amb mi a través del correu electrònic: miquel.serra@udg.edu

Notícies

Reunió de la Secció Internacional d'Arxius d'Esports al CIA-ICA

Fina Solà i Gasset

Cap d'Arxiu i Gestió Documental
Diputació de Barcelona

La Secció Internacional d'Arxius d'Esports del Consell Internacional d'Arxius (ICA/SPO) es va reunir a l'Arxiu Nacional de Finlàndia i al Museu Olímpic de l'Esport de Finlàndia a finals de setembre d'enguany, amb la presència del secretari d'Estat per a l'Esport, del Ministeri de Cultura i Esport de Finlàndia.

Es van tractar temes de gran interès per a la preservació dels arxius específics d'esports, com poden ser els generats pels Jocs Olímpics tant d'estiu com d'hivern, els de medicina de l'esport, de les federacions, associacions i clubs esportius, etc. i es va portar a terme un seminari sobre digitalització d'arxius d'esports, en què vàrem participar tots els membres presents en la reunió.

També es va parlar del Directori d'Arxius d'Esports que havíem iniciat i de la nova proposta d'elaboració per part de l'ICA/SAR d'un directori comú per a diferents seccions del Consell Internacional d'Arxius.

I en darrer terme, es va proposar Fina Solà Gasset

Reunió de la Secció Internacional d'Arxius d'Esports al CIA-ICA.

Fotografia: Arxiu Nacional de Finlàndia

com a vicepresidenta 2a de la secció, proposta que va ser aprovada per unanimitat dels membres assistents a la reunió.

Terceres Jornades Educació i Arxius

Els dies 22 i 23 d'octubre es celebren a Barcelona les Terceres Jornades Educació i Arxius, amb el lema *Fonts primàries en l'educació digital*.

Les Jornades s'han obert a la participació tant de docents dels ensenyaments primari i secundari com d'arxivistes i arxivistes amb interès en aquest àmbit.

Des de l'Associació d'Arxivistes de Catalunya s'han valorat aquestes jornades perquè poden contribuir a facilitar el treball conjunt de docents i arxivistes per tal de millorar l'explotació didàctica dels fons documentals que conserven els arxius.

Trasllat de la seu de les oficines de l'AAC

A partir d'aquest mes d'octubre, l'AAC canvia la seva secretaria de la tercera planta al primer pis de l'edifici del carrer de Rocafort, 242 bis. El motiu d'aquest trasllat ha estat la remodelació interior de l'immoble, amb una nova distribució d'espais, la incorporació de diferents millores en les àrees de treball i una correcta adaptació a la normativa de seguretat d'edificis.

Aquesta remodelació també ha servit per convertir l'antiga sala Abat Escarré de la planta baixa en una moderna sala d'actes, la qual, segons les necessitats, es pot dividir en tres sales petites o pot quedar com una sola sala gran.

Per tant, a partir d'ara l'AAC atindrà els seus so-

Nova seu de l'AAC

cis i sòcies a l'adreça següent: c/ de Rocafort, 242 bis, 1r, 08029 Barcelona. Les dades de contacte de telèfon, fax i correu electrònic continuen sent les mateixes.

L'AAC participa a l'organització de les Jornades d'Imatge i Recerca

L'Associació d'Arxivers de Catalunya torna a col·laborar, i ja van onze edicions, amb el Centre de Recerca i Difusió de la Imatge (CRDI) de l'Ajuntament de Girona en l'organització de les Jornades Imatge i Recerca, que se celebraran a la ciutat de Girona del 16 al 19 de novembre de 2010.

Aquest any, les Jornades Antoni Varès, que també compten amb el suport del Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació de la Generalitat de Catalunya i altres institucions, presenten una novetat, la incorporació d'un fòrum de debat a Internet, previ a les Jornades, on es vol propiciar la discussió al voltant de les polítiques de planificació i de gestió del patrimoni fotogràfic. L'objectiu d'aquest debat és, a banda d'intercanviar opinions i experiències, crear un document on es recullen les intervencions més significatives i exposar un llistat de recomanacions. Aquest document es farà públic i serà debatut en el marc d'una taula rodona que hi ha prevista a la sessió matutina del dia 18.

Pel que fa al taller pràctic dels dies 16 i 17, aquest any compta amb la presència de Rosina Herrera, conservadora del Departament de Fotografia del

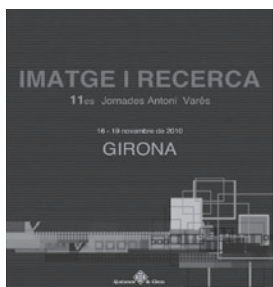
Moma de Nova York, que explicarà mesures i tècniques de prevenció per a la conservació de fons fotogràfics.

Després de la inauguració del dia 18, obrirà les Jornades el prestigiós James Reilly, fundador i director de l'Image Permanence Institute de Rochester (Nova York) amb una ponència sobre la preservació de la fotografia en la perspectiva del segle XXI. Ell mateix repetirà presència amb una altra conferència el dia 19 sobre els 25 anys de recerca a l'Institut de Rochester.

Entre els professionals més destacats que hi participaran, sobresurt el suís Lukas Rosenthaler, de l'Imaging & Media Lab de la Universitat de Basilea, que dedicarà la seva ponència a la digitalització i la preservació a llarg termini dels materials fotogràfics.

D'altra Banda, David Leitch, secretari general de l'ICA, i Joan Boadas, director del CRDI i comissionat de l'ICA per a arxius fotogràfics i audiovisuals, presentaran el nou grup de treball de documents fotogràfics i audiovisuals de l'ICA.

Per a més informació, podeu consultar el web <http://www.girona.cat/crdi>

Presentació de l'estudi sobre el patrimoni fotogràfic del món local gironí

El passat 30 de setembre l'INSPAI, Centre de la Imatge de la Diputació de Girona, va presentar l'*Estudi de camp de les col·leccions i dels fons fotogràfics dels ajuntaments de les comarques gironines*, un treball en el qual també han col·laborat la Subdirecció General d'Arxius i Gestió Documental de la Generalitat de Catalunya i l'Associació d'Arxivers de Catalunya.

L'acte de presentació d'aquest estudi, que va comptar amb la participació de Roger Zamorano, vicepresident i ponent de Cultura de la Diputació de Girona; Ramon Alberch, subdirector general d'Arxius i Gestió Documental; Natàlia Navarro, responsable de l'INSPAI, i Joan Antoni Jiménez, president de l'AAC, es va fer dins del marc de la 2a Jornada Tècnica *El patrimoni fotogràfic de les comarques gironines: la gestió de les imatges en els ens locals*, que va tenir lloc a la seu del Centre Cultural de Caixa de Girona Fontana d'Or, a la ciutat de Girona.

Acte de presentació de l'estudi sobre el patrimoni fotogràfic del món local gironí. Fotògraf: Pere Duran

D'entre les conclusions d'aquest estudi, disponible a la pàgina web www.inspai.cat, es va destacar la gran receptivitat i participació dels ajuntaments en-

questats, amb prop d'un 99% de respostes; el gran volum custodiat als centres i arxius dels ajuntaments gironins, amb prop de set milions d'imatges; la gran concentració de fons fotogràfics als centres del Sistema d'Arxius de Catalunya (SAC), amb prop d'un 90%, i especialment als tres centres especialitzats, l'INSPAI, el Centre de Recerca i Difusió de la Imatge de l'Ajuntament de Girona i l'Arxiu d'Imatges d'Olot, amb prop d'un 70% del total d'imatges. L'estudi també destaca la manca de recursos dels centres no pertanyents al SAC (un 87% dels municipis de Girona), els dèficits en la formalització legal i documental del 82% dels ingressos, l'insuficient

tractament arxivístic en el 72% dels centres i arxius, així com les dades relativament satisfactòries pel que fa a les condicions de conservació i a les activitats de difusió del patrimoni fotogràfic que porten a terme els centres i serveis dels ajuntaments gironins.

Pel que fa a la jornada tècnica, els professionals que hi van intervenir van presentar quatre ponències al voltant dels aspectes legals sobre l'accessibilitat del patrimoni fotogràfic, la implementació pràctica de la digitalització de fotografies, les tècniques d'identificació i conservació de fotografies i els criteris bàsics per organitzar un fons fotogràfic.

CITRA 2010, Oslo

De l'11 al 18 de setembre s'ha celebrat a la ciutat d'Oslo la 42a edició de la CITRA. Amb el títol "Confiança i accés, els reptes de la gestió dels arxius a l'era digital", el Congrés ha esdevingut una trobada de més de 350 professionals de l'arxivística i de la gestió de documents d'arreu. Pels matins, es van impartir conferències molt interessants al voltant de l'arxivística i l'era digital, confiança, drets dels ciutadans, gestió de la fiabilitat i protecció dels drets de l'home, entre altres. Per les tardes, s'han combinat sessions paral·leles i tallers de temes de caire més específic: experiències d'Interpares, arquitectura i arxius digitals, conservació de la documentació en arxius de països en vies de desenvolupament, etc. La vicepresidenta, Patrícia Lloveras, hi va assistir en representació de l'AAC, i també a l'Assemblea General de CIA/ICA el divendres, 17 de setembre.

Terry Cook, un dels ponents de la CITRA a Oslo.
Fotografia: Patrícia Lloveras

El Màster en Arxivística i Gestió de Documents de l'ESAGED-UAB

Alfred Mauri
Coordinador de Titulació.
ESAGED-UAB

Aquest 2010 es compleixen vuit anys de la posada en marxa de l'Escola Superior d'Arxivística i Gestió de Documents de la UAB. Una xifra que no s'escau amb les habituals de celebració d'aniversaris, però, ateses les circumstàncies, pensem que no ens manquen motius per fer-ho ara com a professionals de la gestió de documents i de l'arxivística. Paral·lelament sí que hi ha un aniversari, en aquest cas negatiu, que encaixa amb xifres rodones: el 1900 es va decretar la supressió de l'Escuela Superior de Diplomàtica, creada el 1856 per la Real

Acte inaugural del curs 2009-2010 amb la conferència pronunciada per Montserrat Armengou, directora de documentals de TV3, i lliurament de diplomes als graduats del curs anterior.

Academia de la Historia i vinculada l'any següent a la Universitat Central de Madrid. Amb la dissolució de l'Escuela la formació especialitzada que aquesta oferia s'integra, si és que es pot dir així, a les seccions d'estudis literaris i històrics de les facultats de Filosofia i Lletres. La conseqüència d'aquesta decisió han estat 110 anys sense formació especialitzada normalitzada.

Sense recular gaire, solament cal que fem memòria sobre la nostra història professional recent per adonar-nos de la magnitud de les conseqüències negatives tant d'aquella decisió, com de la manca de visió estratègica posterior dels responsables del disseny de les titulacions universitàries. Tant és així que, a casa nostra, la formació en arxivística ha estat possible durant molt de temps per l'acció dels mateixos professionals a través de les diverses edicions del Màster en Arxivística, fetes a partir de 1989 per l'AAC en col·laboració, primer, amb la UAB i, posteriorment, amb les universitats de Girona, Tarragona i Lleida.

Aquesta situació inicia un camí de normalització amb la creació de l'Escola Superior d'Arxivística i Gestió de Documents el 2002, vinculada a la UAB, que farà possible impartir el Graduat Superior en Arxivística i Gestió de Documents, d'un total de 120 crèdits, i superar així els aproximadament 50

crèdits dels estudis de Màster en Arxivística impartits fins aleshores, i amb un pla d'estudis dissenyat d'acord amb el resultat de la rigorosa reflexió portada a terme des del sector professional i adaptada als canvis conceptuals, metodològics i instrumentals esdevinguts en els darrers anys.

Dels bons resultats d'aquesta iniciativa en són mostra no solament el nombre de graduats des del curs 2003-2004 fins al 2009-2010, superior als 300, sinó especialment la dinàmica positiva pel que fa al procés d'incorporació al món laboral. Cal remarcar, a més, que la posada en marxa de l'ESAGED ha propiciat una feliç sinergia amb els centres d'arxiu, que, al seu torn, ha afavorit extraordinàriament la realització de pràctiques per part dels alumnes, cosa que ha reforçat la seva formació i els ha donat l'oportunitat de tenir contacte directe amb la professió.

En el curs 2007-2008 l'ESAGED va posar en marxa un procés que ens havia de permetre avançar encara més en el camí de la normalització de la formació en gestió documental i arxivística amb la consecució d'una titulació oficial. La tan controvertida aplicació de l'anomenat Pla de Bolonya era precisament l'oportunitat per impulsar aquesta iniciativa.

El procés tenia dos vessants clau: d'una banda, el canvi en l'encaix de l'ESAGED dins la Universitat Autònoma de Barcelona, i de l'altra, el disseny d'un pla d'estudis de màster oficial.

Des d'aquest curs l'ESAGED ha passat de ser escola vinculada a ser escola adscrita a la UAB, un pas imprescindible per poder impartir titulacions de caràcter oficial.

Però, sens dubte, el pas més complex i alhora de

més transcendència era l'oficialització dels estudis. Aconseguir-ho ha comportat articular una proposta d'estudis de Màster Universitari en Arxivística i Gestió de Documents que, un cop acceptada i aprovada per la mateixa UAB, s'ha sotmès al procés de verificació de l'Agència Nacional d'Avaluació de la Qualitat i Acreditació (ANECA), que és l'organisme que decideix sobre la incorporació de les propostes al registre de centres i titulacions universitàries, d'acord amb la fórmula de creació d'estudis dins el marc de l'Espai Europeu d'Educació Superior.

Ras i curt, això significa que des del curs 2010-2011 disposem finalment d'una titulació oficial de màster professionalitzador en la nostra especialitat que tanca aquest buit de 110 anys i que alhora donarà resposta a la demanda formativa i contribuirà de ben segur a visualitzar-la com a disciplina autònoma.

El nou pla d'estudis, de 120 crèdits i dos anys de duració, incorpora plenament les matèries arxivístiques i de gestió documental presents en el pla del graduat, alhora que incorpora aspectes nous relacionats amb la capacitació en la recerca en arxivística i per potenciar la incorporació a l'exercici professional no solament orientat a l'Administració pública, sinó prestant una atenció especial a les oportunitats del sector privat.

Entenem que aquest projecte, nascut al redós de l'AAC i acollit per la UAB, ha de continuar creixent, d'acord amb la visió estratègica que ens permeti avançar-nos a les demandes i a les necessitats del nostre entorn. Una tasca per a la qual és imprescindible que considerem l'ESAGED com l'escola que hem construït entre tots.

De l'arxiu a l'arxiver

Jordi Piqué Padró

Cap del Servei d'Arxiu i Documentació Municipal de l'Ajuntament de Tarragona

L'any 1977, quan tenia divuit anys, ara en fa trentatres, vaig començar a treballar en un banc. Tanmateix, aviat s'evidencià que en el món de les finances no faria gaire carrera; el meu director em deia que havia conegut empleats que estudiaven, però que jo era un estudiant que estava empleat, atès que, paral·lelament, cursava els estudis universitaris de Psicologia. Després d'acabar el quart curs, amb resignació, vaig perdre inútilment un any en una caserna de l'exèrcit. Allà, la nit del 23-F, mentre repartia municions entre els soldats que es preparaven per si es rebia l'ordre de sortir a ocupar Lleida, una idea em va venir a la ment: la Psicologia, amb tots els respectes, tampoc no era el camp al qual em volia dedicar, quan tornés a recuperar l'anhelada condició de civil i pogués dir definitivament l'adéu a les armes, començaria els estudis d'Història, i m'especialitzaria en Història Contemporània de Catalunya. Durant el tercer curs d'Història, tot cercant la documentació necessària per a la meua tesi de llicenciatura, vaig tenir la sort de fer una estada amb el catedràtic Enric Olivé a l'Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis d'Amsterdam, uns dels arxius

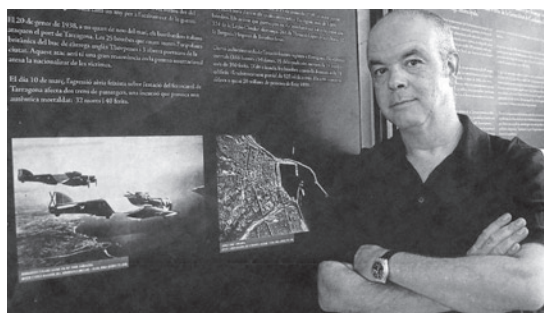
Sala de consulta de l'Arxiu Municipal de Tarragona

més importants del món pels seus fons documentals relacionats amb la història dels moviments socials. Va ser la primera vegada en què vaig pensar en la satisfacció personal que havia de comportar exercir les tasques d'arxiver. Aquesta sensació, tot i que sense el glamour d'Amsterdam, la vaig tornar a copsar durant els anys vuitanta, mentre desenvolupava la recerca per a la tesi doctoral als arxius de Barcelona, Madrid i Salamanca. Tota una trajectòria

d'aprenent d'investigador, en què comptava només amb l'ajut que em podia facilitar Josep Benet des del Centre d'Història Contemporània de Catalunya i el sou del banc, és clar.

L'any 1990, ara fa vint anys, per fi vaig aconseguir que la meua vida laboral i la meua passió per la història coincidissin, encara que fos indirectament: entrava com a arxiver –funcionari interí– a l'Arxiu Històric de Tarragona. És curiós com aquest exercici d'introspecció històrica personal, al qual em veig abocat a proposta de l'amiga M. Luz Retuerta, em fa recordar clarament uns sentiments que tenia oblidats. Una cosa era anar a un arxiu com a investigador i l'altra, fer d'arxiver. Això, que és obvi, en aquell moment em va aclaparar. Poca cosa en sabia, d'aquella professió que se suposava que havia d'exercir! A grans mals, gran remeis, ràpidament em vaig matricular en la segona edició del Màster d'Arxivística de la UAB. El balanç, dos anys després, no podia ser més positiu, entre l'experiència diària a l'Arxiu Històric de Tarragona i els estudis del Màster d'Arxivística anava aprenent els fonaments i les tècniques de l'ofici i, alhora, prenia consciència de l'abast de l'Arxivística. Aquesta formació es va complementar amb el Curs d'Especialització Arxivística de l'EAPC de l'any 1992 i el Programa de Gestió d'Institucions Artístiques i Culturals a ESADE de l'any 2000, així com amb altres cursos de formació més específics programats per l'Associació d'Arxivistes de Catalunya. D'altra banda, finalment, l'any 1996 presentava la meua tesi doctoral.

L'any 1993, la jubilació de l'enyorada Josefina Cubells i el pas pel tràngol de les oposicions al cos d'arxivistes van facilitar que rebés l'encàrrec de dirigir, en funcions, l'Arxiu Històric de Tarragona, i cinc anys més tard vaig obtenir la titularitat de la plaça. D'aquesta etapa professional recordo especialment com amb pocs recursos humans i econòmics maldava, juntament amb la resta del personal de l'AHT, per desenvolupar les funcions del centre, donar a conèixer l'arxiu en l'entorn de la comarca i ingressar nous fons documentals, sense oblidar les accions desenvolupades en els ajuntaments del Morell, la Canonja, Constantí,

Jordi Piqué Padró

Salou, Torredembarra i Vila-seca, així com al mateix Consell Comarcal del Tarragonès.

Catorze anys després d'iniciar la singladura a l'Arxiu Històric de Tarragona, l'any 2004, rebia la proposta de l'Ajuntament de Tarragona de crear el Servei d'Arxiu i Documentació Municipal. En aquest nou lloc de treball, en què he comptat des de l'inici amb la col·laboració de Joaquim Nolla, vaig emprendre el repte d'aquest nou projecte que arriba fins a l'actualitat. A l'Administració local, comparada amb l'experiència anterior, tot pot ser molt més ràpid, proper i divers, amb els avantatges i inconvenients que això comporta. Ara per ara, sis anys després d'iniciar aquest projecte, em sento satisfet. L'any que ve el nou centre d'arxiu serà una realitat i el repte més important que tenim en aquests moments és assumir la part que ens pertoca en el canvis que planteja l'administració electrònica.

D'altra banda, durant tots aquests anys, també he pogut impartir la docència en arxivística, compto, entre llibres i articles, amb més de vuitanta publicacions, equilibrades entre l'arxivística i la història i, des de fa temps, sóc el president del Cercle d'Estudis Històrics i Socials Guillem Oliver del Camp de Tarragona, una entitat que ha publicat disset llibres i quaranta-tres números de la revista Kesse. Quan començava, ara fa vint anys, pensava que era necessari que l'arxiver fos un professional arrelat en el seu entorn més proper, sobre el qual ha de projectar la seva feina i, hores d'ara, ho continuo creient.

COMPOSICIÓ DE LA JUNTA

President:

Joan Antoni JIMÉNEZ,
jjimenez@catsalut.cat

Vicepresidenta:

Patricia LLOVERAS,
patricia.lloveras@gencat.cat

Vocal de Secretaria:

Albert VILLARÓ,
albert.villaro@mac.com

Vocal de Tresoreria:

Ana PAZOS,
pazosfernandez@hotmail.com

Vocal de Relacions Internacionals:

Joan BOADAS,
jboadas@ajgirona.cat

Vocal de Recerca i Noves Tecnologies:

Miquel SERRA,
miquel.serra@udg.edu

Vocal de Treball i Estatus

Professional:

Josep CONEJO,
jcmuntada@gmail.com

Vocal de Formació i Activitats:

Carme GARCÍA,
carmegarciaf@gmail.com

Vocal de Relacions Institucionals:

Marc TAXONERA,
biblioteca@bibliotecademontserrat.net

Vocal de Projectió Professional i

Difusió:

Coia ESCODA,
coia.escoda@porttarragona.cat

Vocal de Publicacions:

M. Luz RETUERTA,
luz.retuerta@gmail.com

La Junta informa

HORARI D'ATENCIÓ

Suport administratiu:

Maria FUNÉS
Dilluns i dijous: de 15 a 19 h
Dimarts, dimecres i divendres:
de 9 a 15 h

Sessió 6/2010, de 9 de juliol

• Aprovar la proposta de conveni per a la celebració del XIII Congrés d'Arxivística de Catalunya.

Sessió 7/2010, 27 de setembre

• Acord d'agraïment públic al senyor Carles Querol i al soci Josep M. Masachs per la seva tasca de col·laboració en la recuperació de la documentació d'ajuntaments catalans que tenia la Delegació del Govern de Barcelona.

Moviments de socis

Altes

Socis numeraris: Jacinto BONALES CORTÉS, Joan REGLA PUBILL i Albert TELLO DURÁN.

Socis adherits: Òscar ALEGRET i TEJEIRO Maria Lluïsa FERNÁNDEZ CLARÉS i Esteban FERRER CORBALÁN

Socis estudiants: Raül TERRICABRAS FERNÁNDEZ

Baixes

Socis numeraris: Dolors BASTIÁN SERRALLONGA, Immaculada COSTA VIARNÉS, Katya BORRÁS i Josep REGUANT I AGUT.

Canvis de condició

De socis adherits a numeraris: Arnau GUARDIOLA PONTI